

Češkoslovaške pedagoške akademije in visokošolski tečajji za učiteljstvo.

V letu 1930. je bila v Bratislavi ustanovljena prva državna češkoslovaška pedagoška akademija, v kateri se absolventi srednjih šol, ki so napravili zrelostni izpit na srednji šoli, usposablajo za učiteljski poklic na narodnih šolah. Spočetka je bila le-ta kot poskusni zavod, kjer naj bi se ugotovilo, ako je mogoče v enoletnem študiju z uspehom izpremeniti absolviranega srednješolca za učitelja na osnovnih šolah, ki naj bi uvaževal delavno metodo, oziroma samodelavnost pri pouku. Naloga je bila jako težavna, ker se je morala slušateljstvo in slušateljice podati v enem letu vsa najvažnejša tvarina iz strokovnega znanja bodisi v praktičnem ali v teoretičnem smislu, razen tega tudi še potrebnega znanja v šolski praksi in praktične usposobljenosti nekaterih predmetov (kakor iz petja, glasbe, risanja, pisanja in ročnih del).

Rezultati pri zrelostnem izpitu so bili zelo dobri in so pokazali, da je vzgajanje absolventov srednjih šol na pedagoških akademijah posrečena misel. V prvem letu je bilo na državni pedagoški akademiji v Bratislavi vpisanih 40 slušateljev in slušateljic, izmed katerih je položilo 39 učiteljski zrelostni izpit.

Ker je bil rezultat tega poizkusa zelo zadovoljiv, je otvorilo češkoslovaško ministrstvo prosvete za letošnjim šolskim letom še dve državni pedagoški akademiji in sicer v Pragi in v Brnu.

Po predpisanem statutu je naloga pedagoških akademij podati slušateljstvo in slušateljicam natančno strokovno znanje v temeljnih pedagoških strokah na podlagi predavanj. Predavatelji so izbrani strokovnjaki. Največ so to visokošolski profesorji in docenti, ki imajo nalogo, seznaniti slušatelje s potrebnim strokovnim znanjem in jih usposobiti za pouk v šoli. V pedagoške akademije se sprejemajo slušatelji in slušateljice, ki so napravili zrelostni izpit na srednji šoli, so češkoslovaški državljani, so za učiteljski poklic telesno sposobni in imajo posluš za glasbo. Ako pa je prijavljenec več kakor jih je predpisano, izbere komisija le one, ki so večji kakega instrumenta oziroma imajo izvrsten posluš. V vsaki akademiji so lahko sprejete največ 80 slušateljev in slušateljic. Učiteljski zbor tvorijo univerzitetni docenti, srednješolski profesorji, strokovni učitelji in drugi strokovnjaki. Učiteljski zbor je sestavljen tako, da odgovarja načinu ustroja posamezne akademije. Vodstvo te šole poveri minister prosvete enemu izmed univerzitetnih profesorjev, ki je obenem predsednik učiteljskega zbora. V pedagoških vprašanjih in reševih je podrejena neposredno ministru prosvete. Administracija te šole pa je poverjena direktorju državne učiteljske šole, ki ima že itak izkušnje in znanje v vodstvu in upravi.

Študij na državnih pedagoških akademijah je brezplačen. Slušačji in slušateljice, ki so vpisane na pedagoški akademiji, ne smejo biti istočasno vpisane tudi na kak drugi visoki šoli. Državne pedagoške akademije so zaenkrat enoletne. Koncem šol. leta se morajo slušačji podvreči predpisanemu zrelostnemu izpitu pred izpraševalno komisijo, ki jo imenuje ministrstvo prosvete.

Urniki na državnih pedagoških akademijah je sledeč:

	Praga	Brno	Bratisl.		
	I. I. I. I. I. I.	I. I. I. I. I. I.	I. I. I. I. I. I.		
	sem. sem. sem. sem. sem. sem.	sem. sem. sem. sem. sem. sem.	sem. sem. sem. sem. sem. sem.		
Filozofija in sociologija	2	2	2	2	2
Psihologija splošna in pedopsihologija (pedologija)	2	2	2	2	2
Zgodovina vzgoje in narodna šola	2	2	2	2	2
Organizacija narodne šole (šolski zakon)	—	1	—	1	—
Splošna pedagogika in didaktika	2	2	2	2	4
Šolska higiena	1	—	1	—	1
Vzgoja manj nadarjene dece	—	1	—	1	—
Pedagoški seminar	2	2	2	2	2
Psihološke vaje (uvod v poskusno pedagogiko)	2	2	2	2	—
Praksa (hospitacije in nastopi)	6	7	6	6	5
Muzikalna izobrazba	3	3	3	3	3
Gramatika učnega jezika in njegova metodika	1	2	1	2	1
Metodika elementarnega razreda	2	—	2	—	2
Metodika nazornega nauka (zemljepis — zgodovina in prirodoznanost)	2	1	2	2	2
Metodika računstva in merskega oblikoslovja	1	—	1	—	1
Metodika močnosti (risanje, pisanje, ročna dela)	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3 1/2
Telesna vzgoja in njena metodika	1	1	1	1	1
Kmetijstvo	—	1	—	1	—
Narodno gospodarstvo (neobvezen predmet)	—	—	—	—	1

Ob koncu prvega semestra se mora vsak slušačji podvreči kolokviju, ki ga polaga iz naslednjih predmetov: iz psihologije, iz zgodovine pedagogike in iz splošne pedagogike. Ako ne položi tega izpita v predpisanem roku, mu učiteljski zbor pedagoške šole ne dovoli posecati nadaljnjih študij v drugem semestru.

Praktične vaje v pouku se vrše na vadiščih, po potrebi pa tudi na drugih narodnih šolah. Vse to pa določi in nadzoruje direktor pedagoške šole ali njegov namestnik, navadno strokovnjak gotovega predmeta.

Prakso v poučevanju je treba izvršiti po dobro zamišljeni in utrjeni metodi, tako da bodo slušačji spoznali način pouka v raznih predmetih na vseh stopnjah osnovne šole, po možnosti pa tudi na raznih drugih tipih šol. Zato se vrše ekskurzije s slušačji v razne šole in v razne zavode za vzgojo otrok.

Preizkušnja učiteljske zrelosti sestoji iz pismenih nalog, iz praktičnega nastopa in iz ustnega izpita.

Pismena preizkušnja se vrši iz pedagogike, v kateri so zapadene tudi filozofija, psihologija, splošna didaktika in organizacija narodnega šolstva. Traja 4 ure. Nato se vrši ustni izpit iz specialnih metodik, iz šolske higiene, godbe in petja, pisanja, risanja, telovadbe, kmetijstva (samo za moške) in ročnih del (samo za ženske). Razen tega morejo slušačji in slušateljice napraviti izpit iz vzgoje manjnadarjenih oziroma imbecilnih otrok, iz

* Za slušateljice 2 uri več zaradi pouka v ženskih ročnih delih.

narodnega gospodarstva in deških ročnih del. Slušačji, ki imajo na izprievalu iz najvišjega razreda srednje šole iz risanja in telovadbe kot obveznega predmeta vsaj red »dobro«, so oproščeni polaganja izpita iz teh predmetov. Nato se vrši ustni izpit iz naslednjih glavnih predmetov: pedagogike, slovnice in učnega jezika, ki sme trajati za vsakega kandidata največ eno uro. Izpit iz pedagogike vsebuje zgodovino pedagogike, splošno pedagogiko, filozofijo, splošno didaktiko in šolske zakone.

Dasiravno so pedagoške akademije na začetku in še v povoj, so že sedaj pokazale, da so že sedaj kristali učiteljske izobrazbe. Letos so bili pri pedagoških akademijah v Pragi in v Brnu ustanovljeni državni visokošolski tečajji za pripravo učiteljstva za strokovne preizkušnje za meščanske šole. Do sedaj so bili ti tečajji pri šolah »Visokih študij pedagoških« v Pragi in v Brnu in so jih vzdrževale učiteljske organizacije. Letos jih je prevzelo pod svoje okrilje ministrstvo prosvete in jih priključilo k državnim pedagoškim akademijam.

Naloga teh kurzov je po statutu taka, da nudi učiteljstvu na znanostnem temelju strokovne izobrazbe, posebno v učnih predmetih na meščanskih šolah. Tako so tedaj priključeni ti visokošolski tečajji pedagoškim akademijam, kar je velike važnosti, posebno ker jih vzdržuje država. Pedagoško vodstvo teh tečajev vodi pedagoški direktor drž. pedagoške šole, administrativno delo pa je poverjeno administrativnemu direktorju pedagoške akademije. Docenti tečajev so največ visokošolski profesorji in docenti, nato srednješolski profesorji in razni drugi strokovnjaki. Spadajo pa direktno pod ministrstvo prosvete. V te tečaje se sprejemajo učitelji in učiteljice z izprievalom učiteljske usposobljenosti za osnovne šole, ki te tečaje lahko redno posečajo. Tečajji so celoletni, morejo pa trajati tudi dalje. Začenjajo se meseca oktobra, končajo pa maja. Predavanja in vaje se pa morajo vršiti tako, da jih morejo posecati tudi učitelji in učiteljice iz oddaljenih krajev. Zato se vrši pouk v teh tečajjih v soboto ves dan in v nedeljo dopoldne. Posetnikom teh tečajev se mora v domači šoli urnik urediti tako, da jim je obisk tečajev omogočen. Tečajji obsegajo predmete vseh štirih skupin predmetov za meščanske šole, morejo se pa poučevati tudi drugi predmeti. Oddelek za eno skupino se ustanovi tedaj, ako se priklani za to skupino dovolj slušateljev, a najmanjši številski sme biti 20. Pri tehničnih predmetih in pri delu ter vajah v laboratoriju se posetniki delijo v primerno število skupin.

Tečajji so brezplačni. Oddaljenim posetnikom, ki se morajo v te tečaje voziti, more ministrstvo prosvete podeliti primerno podporo, ako se le-ti pismeno zavežejo, da bodo po končanih dveh letih študija položili usposobljenostni izpit za meščanske šole.

Naročajte

vse potrebščine potom

Učit. gosp. poslovalnice!

Splošne vesti.

— Imenovanje članov stalnega - ožjega odbora Glavnega Prosvetnega Sveta v Beogradu. Gosp. minister prosvete dr. Drag. S. Kojić je na osnovi § 15. zakona o Glavnem prosvetnem svetu imenoval izmed članov širjega odbora Glav. prosv. sveta kot člane stalnega - ožjega odbora gg.: Dr. Vlad. Petkovića, prof. v Beogradu, I. Mihajlovića, direktorja seizmološkega zavoda v Beogradu, načelnike min. prosvete: K. Sretanovića, Drag. Djordjevića, M. Miloševića, načelnika prosvetnega odd. Savske banovine iz Zagreba dr. Kasumovića, načelnika prosvetnega oddelka Dravske banovine iz Ljubljane Jos. Mazija, univ. prof. v Beogradu dr. Vl. Corovića, univ. prof. v Beogradu dr. Dr. Jovanovića, rektorja viš. ped. šole v Zagrebu dr. St. Bosanca, prof. viš. ped. šole v Beogradu Ned. Divaca, gimn. direktorja v Beogradu B. Boškovića, dir. klas. gimnazije v Zagrebu St. Musilina, direktorja učiteljskega v Sarajevu Stevo Markovića, str. učit. meščanske šole v Zagrebu J. Rukovino, šolskega upravitelja iz Ljubljane Ivana Dimnika in šol. upravitelja iz Beograda Damnjana Rašića. V zmislu §§ 1. in 2. zak. o Gl. pr. sv. je Glavni prosv. svet posvetovalni organ ministra za prosveto v načelnih in važnih vprašanjih, ki se nanašajo na šolo, pouk, narodno prosveto in povzdigo narodne kulture v obče ter zasliši minister za prosveto o vsaki šolski in prosvetni reformi mnenje Glavnega prosvetnega sveta. Po § 17. in 14. se sklicuje stalni ožji svet najmanj enkrat mesečno, širji svet pa najmanj dvakrat v letu na seje. Člani Glavnega prosvetnega sveta so postavljeni po § 5. zak. o Glav. prosv. svetu s kraljevim ukazom na predlog ministra za prosveto za tri leta.

— Občni zbor Društva upokojenega učiteljstva v Dravski banovini bo dne 4. febr. t. l. ob 15. uri v restavraciji pri »Novem svetu«. Poleg običajnih poročil društvenih funkcionarjev bo na dnevnem redu tudi sprejema društvenih pravil. — Ako ob določenih uri ne bo navzoče ene tretjine vseh pravih članov, se skliče pol ure pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu članov. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Sekcija JUU nujno potrebuje stare, predvojne učne načrte od eno- do osemrazrednice. Tovariši, ki jih ne potrebujejo več, naj jih pošljejo sekciji. Stroške sekcija rada povrne. Tovariši, pobrsajte malo po stari krami, ker vam itak načrti ne koristijo, nam pa nujno služijo.

— Prof. dr. Georg Kerschensteiner. V Münchenu je umrl v svojem 77. letu prof. dr. Georg Kerschensteiner, znani pedagog in šolski reformator. Tudi slovensko učiteljstvo, ki se peča z modernimi pedagoškimi načeli, ga dobro pozna po njegovih šolskih reformnih spisih.

— Osnovne šole v Drinski banovini. Na dan formiranja Drinske banovine je bilo na njenem teritoriju 683 osnovnih šol s 1792 razredi. V zadnjih dveh letih se je to število povečalo za 40 šol in 246 razredov. S spremembo banovinskih mej z zakonom od 28. avgusta 1931 je odpadlo 123 šol s 430 razredov. — Današnje stanje osnovnih šol v Drinski banovini je 612 državnih osnovnih šol s 1618 razredi in 12 privatnih šol s 52 razredi. Ena osnovna šola pride na 2471 prebivalcev.

LISTEK

IVAN VOUK:

Zlata doba avtomatov.

Zivimo v dobi silnega napredka in obe-tajo se nam sijajni časi. Zakaj stroji in avtomati bodo v kratkem nadomestili ne samo ročne delavce, ampak bodo opravljali tudi možgansko delo. Obeta se zlata doba za človeštvo, ko si ne bo treba ubijati glave z raznimi »znanostmi« in »vedami« sploh, ker bodo tudi za to avtomati. Dobrih sto let je, odkar je rajni Edgar Allan Poe napisal tisto lepo novelo o šahistu avtomatu, ki je vsakega živega šahista potkolil. Poe skuša sicer dokazovati, da je bil v tistem avtomatu skrit človek, vendar se mu ta dokaz ni posrečil. Od tistih časov do danes pa smo napravili velik korak naprej, tega ne more nihče zanikati. Glede strojev in avtomatov pa smo že davno preko tistega šahista avtomata.

Nekje sem bral, kako sta se Amerikaneec in Nemec prepirala o tem, kje izdelujejo popolnejše in čudovitejše stroje in avtomate. Oba sta zahtevala seveda prvenstvo za svojo deželo. Nemec je skušal utemeljiti svoje stališče, da je Amerikanca presenetil s tem-le: »Povem vam, mister, da imamo pri nas čudovit stroj. Na eni strani vrže vanj živega prašiča, čez pet minut pa lete na drugi strani iz njega izgotovljene pristne ogrske salame.« Amerikanec pa se je samo pomilovalno nasmehnil in rekel: »Take stroje je imel že moj pokojni ded, Bog mu daj dobro, kjer je. V kolikor smo vas že prekosili, naj vam zadostuje to-le: V vsakem količnik dostojnem kraju naše dežele imamo stroje, v katere mečeš grozdje, pa ti na drugi strani lete ven pristno nadelani vinski bratje, pijančki, da jih je veselje gledati, in to vkljub prohibiciji.«

Uverjen sem, da je malo takih, ki bi ta primer imeli danes še za doviti, zakaj danes imamo še vse čudovitejše stroje in avtomate. Naj omenim samo sodobne računske stroje in avtomate, ki ti izračunajo z lahkoto

obrestne obresti za poljubno glavico, poljubne procente in poljubno obrestovanje, ki ti izvečejo kvadratni koren, kubični koren in katerikoli koren, izračunajo točno lunin in solnčni mrk itd. Ni čuda, če je v takih časih oni eberfeldski grof propadel s svojimi učenimi konji.

Dnevno časopisje nam dan za dnem prinaša poročila o novih čudovitih iznajdbah. Mene kot učitelja in vnetega prijatelja vsega šolstva pa je presenetila najnovejša iznajdba iz novega sveta, ki se imenuje »Avtomatični samouk«. To je lepa kovinska omara, ki je nekoliko obilnejša od navadnih avtomatičnih tehnic, kakršne vidiš danes na vseh železniških postajah. Ima mnogo pušic, ročkov in nešteto gumbov. Razdeljena je na več oddelkov za najrazličnejše vede. Napisani: »Latinščina«, »Grščina«, »Matematika«, »Astronomija« itd. kažejo, da gre za avtomat, ki izvršuje naloge. Ta avtomat je posebno priporočljiv za mesta, ki imajo mnogo srednjih in višjih šol. Vsakdo ve, kako težko se je danes učiti, ko so profesorji tako sitni, šole prepolne, in je žoga zakrležala nad plebejskim možganskim delom.

Recimo, da ti je dan težak matematični problem. Včasih je slabo potkovani študent obiskal prijatelja, pa mu je ta izvršil naloge, za plačilo pa sta ga zvrnila kozarec v kakšni zakotni gostilni. In ker je že od nekdaj, rekel bi skoraj običaj, da so bili gosposki možgani v splošnem nekoliko uporni za lepo matematiko, medtem ko jo je revni dijak laže zmagoval, je bilo vse v redu. Reče je napisal bogatino naloge, bogatin pa ga je pogostil ali ga kako drugače nagradil. Prijateljstvo med dvema tako različnima slojema je šlo bujno v klasje. »Kapitaliste« in »proletarce« sta se našla in med mladino ni bilo socialnih trenj.

Danes je stvar drugačna. Petični študent stopi k avtomatu, pregleda napise, vrže notri nekaj dolarjev, pobrska po gumbih, povleče ročko, in avtomat položi na mizico lepo natipkano in pravilno izgotovljeno naloge. Doma jo prepiše v zvezek in stvar je v redu. Če pa žrtvuje še en dolar ali dva, ti avtomat vrže s črnolom napisano naloge v po-

ljubni pisavi, ker jih avtomat kaže v desetih različnih vzorcih. Tudi šolskemu zvezku prikladen format si lahko izbereš, tako da ni treba naloge prepisovati. Ni treba drugega, kakor da jo študent vstavi v svoj šolski zvezek. (To delo pa more opraviti tudi domača služkinja). Študent je vesel, ker se mu ni treba ponizati pred »plebejskim« sošolcem, profesor je zadovoljen, ker ni treba popravljanja in se jeziti, in red je odličen.

Toda vsakdo ve, da so profesorji prebrisani in dobro poznajo svoje dijake. Odličen red bi torej priznanemu slabiču v kakšnem predmetu malo koristil. Toda glej, avtomat je tudi na to »misli«. So gumbi, ki kažejo, za kakšen red hočeš imeti nalogo. Zato so navedeni vsi redovi od odličnega pa do nezadostnega. Marsikdo se bo vprašal, čemu nezadosten red? Tako nespametno vendar nihče ni, da bo hotel potegniti nalogo z nezadostnim redom! Toda ti dvomljivci naj pomislijo, da so študentje veseli, hudomušni in nagajivi ljudje. Marsikdo pošlje prijatelja k avtomatu, ker sam ne utegne (žogla): »Prijatelj, prinesi mi tako in tako nalogo, s takim in takim redom.« »Prijatelj« nagajivec pa potegne nalašč nezadostno nalogo in jo izroči z najnedolžnejšim obrazom nič hudega slutečemu dobričini, ki vstane naložo v zvezek. Pri korekturi seveda debelo gleda, ne verujoč profesorjevemu opazkanju in zbadljivkam. O premoru seveda velik krohot. Vsakdo se mora čuditi temu tudi psihološki dobro podkovanemu avtomatu.

Ta iznajdba je amerišanskega izvora. Tam se to imenuje »šolska racionalizacija«. Toda kakor vsaka racionalizacija, ima tudi ta svojo slabo stran, ker povzroča neke vrste brezposelnost med revnimi študenti. Ni čuda, če so ti nesrečniki hudi na avtomate in so se večkrat znosili nad njimi in jih skušali poškodovati in uničiti. Zenialni iznajditelji pa so takoj vstavili v avtomate naprave, ki onemogočajo take poškodbe. Če se približa brezposelni študent avtomatu s temnim, iskričim se pogledom, začne avtomat piskati iz piščalke, ki je zvezana s posebno žico na take membrane, katere reagirajo na bliskovite poglede. Piščalka skliče ljudi in študent jo mora naglo odkuriti. Avtomati pa

tudi sicer reagirajo na vsak nasilen in nepri-jazen prijem z glasnim bobnanjem.

In tako je avtomat zmagal nad možgani. Samo v enem primeru so možgani potrebni, in sicer če profesor pomotoma črta pravilno nalogo. Študent gleda, se čudi, gre drugič k avtomatu, avtomat napiše isto. Sedaj se porodi v njem dvom. Kdo ima prav, profesor ali avtomat? No in hajdi, romaj k revnemu študentu, ki si je ohranil še možgane. No, in študent mora z žalostjo ugotoviti, da se je profesor pomotil, ne pa avtomat. Profesor seveda prizna zmoto in popravi red.

Razume se, da sta občinstvo in del študentov navdušena za to iznajdbo. V najnovejšem času pa se vendar pojavljajo glasovi, ki ne odobravajo docela teh mislečih avtomatov. Učenjaki so namreč dognali, da se možgani moških študentov (izvzemši oni, ki morajo še rabiti možgane) vidno manjšajo in niso nič večji od ženskih, če je resnična tista pravljica, da so ženski možgani za nekaj gramov lažji od moških. Zato nastaja upravičena bojazen, da bodo ženski možgani sčasoma težji od moških. Deloma se to opazja že danes v Ameriki, kjer žensko obožujejo (če je mlada, lepa in bogata). Morda bo kdo ugovarjal temu, češ, v Ameriki poseča tudi ogromno število žensk srednje šole, zato bi se moralo krčenje možganov pri obeh spolih sorazmerno vršiti. Na videz je ta sklep pravilen, pa vendar je varljiv. Lepe ženske se niso nikoli učile in se jim tudi ni treba zanimati za avtomate (častnim izjemo vse priznanje), druge pa avtomatov ne razumejo, ker so preveč komplicirani, in ho-dijo rajši po starih potih.

Pa bodi kakorkoli, eno je gotovo. »Avtomatični samouk« je ženjalna iznajdba, pričujoča o čudovitem napredovanju naše dobe. Ni čuda, če si je pridobil že mnogo občudovalcev. Tudi pri nas smo vneti za avtomate, vendar pa ni še pričakovati, da bi tega tako kmalu videli v Ljubljani, zakaj je precej drag in z našo valuto ga še ne zmoremo. Začasno pa nam ni niti neobhodno potreben Optimisti pravijo, da imamo še vedno 80% mladine z integralnimi možgani. Pesimisti seveda nergajo, da jih je samo še 50%. Toda kaj hočete, pesimisti vedno pretiravajo.